

શ્રીગણેશાય નમઃ

સ્વામી ભક્ત સામન્ત

નાટકનાં ગાયનો.

સ્વામી જીવના પ્રસિદ્ધ કરનાર

વિકૃતકાલ હેમચંદ્રાદિ ભૂવનવર ગાયનોનાં

શ્રી વિજય નૈતમ નાટક સમાજના આયોજક

આ. કરાચી.

અંથ સ્થાપિત્યના સર્વ હક પ્રસિદ્ધ કરનારને સ્વામીન છે,

મનોદર પ્રેસમાં નરભેશકર જી જીવન દવેએ છપાવ્યાં, - કરાચી

આવૃત્તિ પહેલી.

પ્રત ૨૦૦૦.

સંવત ૧૯૭૪.

સને ૧૯૧૮.

ક્રીમિત ૦-૨-૦

રાજ મહારાજ્યો

નવાખો, નામદાર સરકારના ધારાસભાના ઓનરેબલ મેમ્બરો, સેસન્સ જજો, કર્નલો, મેજર, કેપ્ટન, નામદાર વાયસરાયના ઓનરરી એ. ડી સી લેફ્ટેનન્ટ, પોલીટીકલ એજન્ટ, સરકારી સીવીલીયન એન્જીનિયર, યુરોપીઅન સીવીલ સર્જન, એમ. ડી ની ડીગ્રી ધરાવનારા મોટા ડાક્ટરો તથા રેશી અને યુરોપીઅન અમલદારોમાં બાદશાહી યાકુતી નામની જગજાહેર દવા બહુ વપરાય છે એજ તેની ઉપયોગીતાની નીશાની છે. ગવર્નમેન્ટ લેબોરેટરીમાં આ રજ ૧૧૬૧ દવા એનાલિઝ થએલ છે.

બાદશાહી યાકુતી

અનંગ વિલાસ

ગમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે. પુરુષાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્યવીકારના તમામ વ્યાધી મટાડે છે અને વીર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખરૂં પુરુષાતન આપે છે. ખરી મુરદાદ આપનાર અને તણાના માણસને પણ જીવાનની માફક જોરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ બક્ષીમણુ છે આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ જાતની પરેશની જરૂર નથી. ૪૦ ગોળીની ડબ્બી એકના રૂપીઆ ૬૨૫

બાદશાહી યુનાની લેપ.

ઉમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે. ખરૂં પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ પ્રતેકમંદ હલાજ છે. આર્થ્રસ એકની ડબ્બીના રૂપીઆ આઠ

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીઆવાડ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૫૩૦ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ર-પામલૃત ૨૧૧મંત

વિષય ટ-: ૨. ૪

૫૫૩૦

ગુજરાત વિજ્ઞાન મંથન
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ

“સ્વામી ભક્ત સામન્ત”

નાટકનાં પાત્ર પરિચય.

પુરૂષ પાત્રો.

જયવન્તસિંહજેઠપુરના મહારાજ.

અણ્ણતસિંહમહારાજ જયવન્તસિંહનો બાલકુમાર.

દુર્ગાદાસ.....જયવન્તસિંહનો પરમ પ્રિય સરદાર.

(વીર સ્વામી ભક્ત સામન્ત.)

સમરસિંહદુર્ગાદાસનો લઘુ બંધુ.

ધીરસીંહ (ધીર) ...દુર્ગાદાસનો વફાદાર નોકર.

અંદ્રસિંહ.....જયવન્તસિંહનો કટ્ટો શત્રુ, એક પુરિહાર,
દીલ્હીની શહેનશાહતનો એક સરદાર,
સમ્રાટ આલમગીરે માનેલો વફાદાર.

આલમગીર.....(ઔરંગઝેબ) જગપ્રસિદ્ધ દીલ્હીનો મોગલ
સમ્રાટ.

દિલ્લેરખાનમોગલ સેનાધિપતિ.

ચંદનએક પઢિઆર.

વંદનઅંદ્રસિંહનો પઢિઆર નોકર.

નંદનવંદનનો પુત્ર.

સ્રી પાત્રો.

રાણી મહામાયા ... જશવન્તસિંહની રાણી, મરૂમિની માનવંતી
મહારાણી; અજીતસિંહની જન્મદાતા માતા.

દુર્ગાવતી..... “સ્વામી ભક્ત સામન્ત” દુર્ગાદાસના દૈવી
ગુણવાળી પત્નિ.

યોગીશ્વરી... .. જશવન્તસિંહના પરમપ્રિય સ્વર્ગસ્થ સરદાર
નાહરસિંહની “નિરૂપમા” કન્યા; દેશ સેવાથે
યોગ સાધના સાથે તત્પર રહી દુર્ગાદાસ
વગેરેને દૈવી સહાય દેનારી પ્રચંડ પ્રભાવશાળી
પરમેશ્વરી.

સરલાદેવી ચંદ્રસિંહ પુરિહારની પુત્રી.
સમરસિંહની રોહ સ્યામિની.

ચંદ્રિકા ચંદ્રસિંહ પુરિહારની અસ્થિર હૃદયની પત્નિ,
સરલાની અપર માતા.

નંદા..... સરલાદેવીની સાથે ચંદ્રિકાની દેખરેખ નાચે
હાથેલી પદિઆર જાતની એક અનાથ કન્યા.
અને નંદનની પ્રણયિની.

અંદા..... નંદાની સગી બહેન અને ચંદનની પ્રિયા.

એ ઉપરાંત દાસ દારીઓ, સાહેલીઓ, અન્ય સ્ત્રીઓ અને
બીજા કન્યા વગેરે.

શ્રી હરિ ઐ પરબ્રહ્મ પરમાત્મને નમઃ

“સ્વામી ભક્ત સામન્ત”

નામક નાટકનો

પ્રવેશાનુક્રમથી સંક્ષિપ્ત સાર.

મંગલાચરણ—પ્રભુપ્રાર્થના અને આગાઓ દ્વારા નાટ્યવસ્તુ વિવેચન.

અંક ૧લો.

પ્ર. ૧—ક. બુલમાં જશવન્તસિંહ મહારાજનો રાજમહેલ.

જોધપુર નરેશ જશવન્તસિંહનો સ્વપ્ન સપ્નાજ્યમાં વિહાર,
અને રાણી મહામાયાના પતિ પુત્રના મંગલ માટેના
મનોદ્વેગ. અસુસદ્ધરા કુમાર પૃથ્વીસિંહના પરલોકયાત્રાના
મળેલા સમાચાર અને તેથી હૃદય અંધ પડતાં રાજ્ય
જશવન્તસિંહનો સ્વર્ગપથે સંચાર. ગભ માટે ઉદ્ધર ચીરી સ્વામી
સાથે સદગમન કરવા ઇચ્છતી મહામાયાનો જશવન્તસિંહને
મરજીમિતી કેટલીક રાજદ્વારી આગતોની સૂચનાઓ કરવા
આવેલી યોગિશ્વરીથી પ્રતિબંધ. નાટક વીર દુર્ગાદાસની દેવી
સ્વામી ભક્તિની શરૂઆત—અને ધસી આવેલા અંડખોરા પ્રત્યે
યોગિશ્વરીના યોગજગથો યજ્ઞોત્તો પ્રત્યક્ષા. ૨૫૫.

પ્ર. ૨—હીલહીમાં ચંદ્રસીંહ પુરિહારનો શહેર બહારનો પ્રમોદઉદ્યાન.

યૌવન વનમાં વિચરતી પુરિહાર પુત્રી સરલાના યૌવના-
ગમનોદ્દગાર, અને તેની સમવયસ્કી સદચારિઓનો શાબ્દિક
ચુંગાર વિહાર. બાદ રાઠોડો પ્રત્યે જાતિવૈરાગિમાં પ્રજળતા
પુરિહારના પ્રાપ્ત્યિક ઉદ્દગાર. અતિથી તરીકે રહેલા
સમરસીંહને સપડાવવાનો ચંદ્રસીંહ ચંદ્રીકાનો નિરધાર.
સમરસીંહનું આગમન, ચંદ્રસીંહનું કુટિલ કારરથાન;
સરલાની સમયસૂચકતાથી સમરસીંહનું સંકટ. છેદન-અને
સમર-સરલા વચ્ચે વિમળ સ્નેહબંધન.

પ્ર. ૩—ચંદ્રસીંહના મહાલયનો એક ખંડ.

પોતાના પ્યારા નંદન પ્રત્યે નંદાના પ્રણયોદ્દગાર-અને
નંદાના રૂપ રંગ પર રાચી રહેલા વંદનના હવાઈ વિચાર.
નંદા પાસે પ્રેમયાચના-અને પરિણામે આવી પડતી યાતના.

પ્ર. ૪—મોગલસમ્રાટ આલમગીરનું સલાહુવન.

જોધપુરના પાટવીકુમાર પથ્વીસીંહના ઝેરી પોશાકથી થએલા
પરલોકવાસ સંબંધી પ્રપંચમૂર્તિ આલમગીર તથા ચંદ્રસીંહ
સાથે દેવમૂર્તિ દુર્ગાદાસ તથા સમરસીંહનું માર્મિક લાપામાં
વિભેચન. રાણી મહામાયા તથા બાલકુમાર અજીતસીંહને
સ્વાધિન કરવા માટે મોગલસમ્રાટની માગણી-અને તે સામે
પોતાના માલીકની સ્વતંત્રતા સાચવી રાખવાની દુર્ગાદાસની

કાશ્યુ દ્રઢ સાગળી. દુર્ગાદાસને કેદ પકડવાનો આલમગીરને।
કરાવ, -પણ અગાજીથી ગોઠવી રાખેલી યંત્રણા મુજબ
સમરસીંહથી દુર્ગાદાસનો ખચાવ. દેખો.

પ્ર. ૫-રાઠોડ સરદાર દુર્ગાદાસની સ્વશિબિર.

પોતાના પ્યારા પુત્ર દિલીપસીંહ પ્રત્યે દુર્ગાવતિના માતૃ
વાતસલ્યતામય મનોદ્વેગ અને પારણામાંથીજ પુત્રને પ્રચંડ
પ્રીતમૂર્તિ રાષ્ટ્ર ભક્ત બનાવવાના વીર દુર્ગાદાસના પ્વીરોચિત
વિચાર, દંપતિએ પોતાના બાળરાજના ખચાવ માટે
સ્વસંતાનની પ્રજ્ઞાહુતિ આપવાનો કરેલો નિર્ધાર, અર
ભૂમિની દુઃખદાયક દશા દેખી આવેલા સમરસીંહના કાશ્યુ
ઉદ્વેગ, દેશના કલ્યાણ માટે દેહોત્સર્ગ કરવાનો સર્વેનો
દ્રઢ નિશ્ચય અને સમરાગણુમાં સંચાર.

પ્ર. ૬-ચંદાનું મકાન.

નંદાના પ્યારમાં નાસીપાસ નીવડેલા વંદનના અંગેઅંગમાં
ધસ્કનું થતું કળતર અને ચંદન-ચંદાના સુખી સંસારમાં
ગમખવાર વંદનનું નડતર.

પ્ર. ૭-રાઠોડ સૈન્ય શીબિર. (જહરપ્રત)

રાઠોડ રમણીઓને કેશરીયાં કરવાનો યોગીશ્વરીની આજ્ઞા,
અને ભેતિ ધર્મ જાળવવા માટે જહરપ્રત ઉજવવાની

દુર્ગાવતિની પ્રતિષ્ઠા, વીર સ્વામી ભક્ત સામંત દુર્ગાદાસ
 પોતાના નોકર ધોરને મદારી બનાવી કરંડિયામાં કુમાર
 અજીતસીંહને છુપાવી, અજીતની જગાએ પોતાના પુત્ર
 દ્વિત્રાપને સુવાડી રાણી મહામાયાને મદારી સ્વાંગ સળવી
 અરવલ્લીની ગુપ્ત ખીણો તરફ રવાના કરે છે. બાદ
 ચંદ્રપ્રીદ પુરિહાર સાથે સમ્રાટ આગ્રગીર અસંખ્ય
 સૈન્ય સાથે આવી લાગે છે અને બીપણુ સમરનલ જાગે
 છે. રાજપુતોનાં વીરોચિત કેસરિયાં અને રાજપુત
 રમણીઓનું વિલક્ષણ જલરમન.

ટુકડો.

અંક રજો.

પ્ર. ૧—નિષ્કિંટ અરણ્ય.

રઠોડોએ કરેલાં કેસરિયાં વખતે લાગ જોઇને દુર્ગદાસના પુત્ર દિલીપસીંહને અજીતસીંહ સમજી દિઠાવી લઇ નાસી નીજેલા અંદ્રસિંહ પુરિદાર પાસેથી વીર નારી દુર્ગાવતિ પોતાનો પુત્ર પાછો લઇ લે છે—પરંતુ અંદ્રસીંહની મદાયે દિલ્લેરખાન આવી લાગી દિલીપને દુર્ગાવતીના હથમાથી જીંટવી લે છે. બાદ દિલ્લેરખાન સાથે દિલીપને અજીતસીંહ માની દીલ્હી મોકલે છે અને દુર્ગાવતિ પર અંદ્રસીંહ પ્યારની માગણી સાથે ચણુદના મારથી જુલ્મ ગુજારે છે, દરમ્યાન સમરસીંહ આવી લાગતાં પુરિદાર પક્ષાયન થાય છે અને દિવર બે જાંઘ દુર્ગાદાસ વગેરેની શોધમાં જાય છે.

પ્ર. ૨—અ. વદલીનું અરણ્ય.

કુમાર અજીતસિંહને આશ્રમમાં મુકી નિશ્ચિંત થએલી મહામાયા ધીરસીંહને દુર્ગદાસની માતાની મદદે મોકલે છે. બાદ પોતાના બાળરાખનો કયાંય પત્તો ન મળવાથી આકુળ બપાકુળ બનેલો દુર્ગદાસ ત્યાં આવી લાગતાં યોગીશ્વરી તેને સર્વ ખુલાસો કરી શત્રુ અનુચરોથી સાવધ રહેવા સૂચવે છે, દરમ્યાન બાદશાહ આલમગીર ગુપ્ત રૂપે પ્રવેશે છે અને મહામાયા તથા આલમગીર વચ્ચે વિષમ વિતંગવાદ થાય છે. બાદશાહ મહામાયાને કેદ પકડવા જતાં દુર્ગદાસની સમય-સૂચકતાથી ડરી જઇ પોતેજ પક્ષાયન થઇ જાય છે.

પ્ર. ૩—ચંદ્રચિંહ પુરિહારનો મહેલ.

એક તરફથી રાઠોડ પર નવું જુનું વેર વાળી મરૂમ્મિ
સ્વાધીન કરી મોગલ સત્તાને પછુ ખત્તા ખવરાવવાની
પૈશાચિક રાજ્યલોભની વાસનાવાળો પુરિહાર પોતાની પુત્રી
મોગલ સેનાપતિ દિલેરખાન સાથે પરજીવવા તૈયારી કરે
છે. દરમ્યાન નંદાની ચાલાકીથી સમરસીંહ આવી લાગી
સરલાને લઇ જાય છે અને કૃત્રિમ સરલા (નંદા) સાથે
હસ્તમેલાપ થતાં પહેલાં નંદન આવી સરલા પત્તાયન
થવાના સમાચાર આપતાં સર્વે અજ્ઞયખીમાં ઉતરી જાય
છે, અને દિલેરખાન સમર સરલાને પકડી પાડવા સૈન્ય
સાથે રવાના થાય છે.

ટૂંકસો.

પ્ર. ૪—ચંદાનું મકાન.

ચંદા ઉપર આફરીન થઇ પડેલા વંદનનું ત્રિલક્ષણ કાવત્રુ
અને નિર્દોષ ચંદનની કમખાત્રી.

પ્ર. ૫—અરવલ્લી નજીકનું અરણ્ય.

દશાના દાણુ તંત્ર નીચે દયાયલા દુર્ગાદાસના ઉદ્દગાર-
સમર-સરલાની શોધ માટે રાંકડી રૈયત પર દિલેરખાનનો
ખળાત્કાર, દુર્ગાદાસનું મારૂ પ્રજ્ઞની મદદે આગમન.
દિલેરખાન પલાયન. મારૂપ્રજ્ઞની દુર્ગાદાસને આશીષ.
અને દુર્ગાદાસનો પ્રજ્ઞને દિલાસો. ધીરૂ દ્વારા માછના મરણ
સમાચાર-આંતરિક પરિતાપ-મીતા અને માતૃભૂમિ

બન્નેનું ઋણ વાળવાની દુર્ગાદાસની પ્રયત્ન પ્રતિષ્ઠા. તથા સેરલા દુર્ગાવતિને દ્વિલીપની મુક્તિ માટે દીલ્હી જવાની આજ્ઞા. લાખના આદેશ મુજબ સમરસીંહનું જોખપુર તરફ રવાના થવું. અને ચોગીશરીને લોખંડી પેટી સોંપી દીલ્હી જવું.

પ્ર. ૬.—ચંદાનું મકાન.

ચંદાને પ્રસાદવા જતાં ચક્રર ખાદ્ય ગએલા વંદનની કમળામ્બી.

પ્ર. ૭—શહેનશાહ આલમગીરનો ગુપ્ત આવાસ.

આલમગીર ચંદ્રસીંહ ચંદ્રીકાને અજીતસીંહના રક્ષણ કાર્યની બક્ષામણ કરી ચાલ્યો જાય છે. દુર્ગાવતિ સરલા દાખલ થાય છે. દ્વિલીપને પારણામાંથી છઠ્ઠાવી લે છે. બાદ દુર્ગાદાસ આવી દ્વિતેરખાનને મારી માતાનો બદલો લે છે. સવામીના આદેશ મુજબ દુર્ગાવતિ સરલા અને દ્વિલીપ સાથે રવાના થાય છે. બાદશાહ વગેરે આવી લાગતાં દુર્ગાદાસ સ્વેચ્છાથી જોડ પકડાય છે

ટૂંકલો.

અંક ૩જો.

પ્ર. ૧—અરવલ્લી નજીકનો અરણ્ય પ્રદેશ.

દિલ્હીમાંથી દિલીપને લઈ આવેલાં દુર્ગાવતિ તથા સરલાને રાણી મહામાયા આવી મળતાં દિલીપ રાણીજીને સ્વાધીન કરી, સમરસિંહને બંધુની કુમકે આવવાનું જણાવી દુર્ગાવતિ પોતાના પ્રાણેશને બંધન મુક્ત કરાવા પુનઃ દિલ્હી તરફ રવાના થાય છે. બાદ સરલાને અચાનક પોતાના પ્રિયતમ સાથે મેળાપ થતાં તેના મુખેથી બાંધને કેઃ થએલા સાંભળી સમસિંહ પણ દુર્ગાદાસની મદદ માટે દીલ્હી જાય છે.

પ્ર. ૨—દીલ્હીમાં મોગલ સલ્તનતનું જેલખાનું.

જેલખાનામાં અંદ્રિકાનો દુર્ગાદાસ પ્રત્યે પૈશવિક પ્યાર-દુર્ગાદાસનો તેના પ્રત્યે શીટકાર-મોગલ સેનાપતીન રંગમમાં આવી દુર્ગાવતીએ સ્વામીની કરેલી વિલક્ષણ બહાર-અને જનાનખાનાને માર્ગેથી નારી જતાં રંગમહેલને લગાડેલો અંગાર-બાદશાહ આતમગીર સામે દુર્ગાદાસના વિરોધિત ઉદ્ધાર-કિલ્લાના કાંગરાપર થઈને સમરસિંહનું જેલખાનામાં આગમન-અને બહાદુરી ભરી રીતે જાનો વીરોએ કરેલું પલાયન.

પ્ર. ૩—નંદા માટે મુકરર થએલો અંદ્રસિંહના મહેલનો એક ખંડ.

અંદાપર ચાલાકી ચલાવા જતાં ચક્રર ખાતે ગએલે

વંદન બ્રહ્મચારીનો સ્તોત્રધારી નંદાને કસાવવા જતાં
પોતેજ કસાય છે

પ્ર. ૪—અરવલ્લીમાં અજીતસીંહનો આ પ્રમ.

સમયયસ્ક છોકરાઓ સાથે તેજસ્વી ક્ષાત્ર મૂર્તિ અજીતસીંહ
તથા કિલીપસીંહ વીરોચિત રમતગમતમાં ગુલતાન,
લિલ્લાળાના મેણાંને લીધે અજીતસીંહને પોતાની પૂર્વ
સ્થિતિનું યજ્ઞેલું બાન અજીતસીંહનો અતીત ક્રોધ-અને
તેને પકડવા આવેલા અંદ્રસીંહ માથે ફેંકે પુલ્ક થતાં
દુર્ગાદાસ આવી લાગતાં પુરિદાર, અજીતસીંહને સાથે કેદ.

પ્ર. ૫—જોધપુરનો કિલ્લો.

જોધપુરને ઘેરો બાલીને મોગલ સેન્યનો પકડવ, બાદશાહ
આલમગીર મુખ્ય સેનાપતિને સાવચેત રહેવાની સૂચના
આપી ગુપ્ત તપાસ માટે જાય છે. રોખીત મેનાપતિ
સ્વસત્તાના બળમાં પોતાને નિર્ભય માની રંગરાગ અને
ગાનતાનમાં ગુલતાન થાય છે. અમરસીંહ તથા નંદન
હિસ્તા અને સરલા તથા નંદા નયકા બીજી છાવણીમાં
દાખલ થાય છે. અને સર્વને ગાનતાનમાં બાન મુલોની
પુલ્ક માટે તૈયાર થાય છે. દરમિયાન છુપી તપાસ માટે
ગએલો બાદશાહ પાછો આવીને છાવણીની આ સ્થિતિ
જોઈ હિસ્કેરાય છે ગવૈયા મંડળને કેદ પકડવા જતાં
સમરસીંહ વગેરે પુલ્કાં થાય છે દુર્ગાદાસ પણ દાખલ
થાય છે. પ્રચંડ સમરાનલ જંગમાં મદમસ્ત મોગલ સમ્રાટ
એક નરવીર સ્ત્રી સહ સામન્તને હથે કેદ પકડાવે છે

ટાંચલો.

પ્ર. ૬—ચંદાનો અવાસ.

નંદા પોતાના પુત્ર નંદન સાથે પરણી ચૂકવાથી તેની આશા મુકી હજી છેલ્લીવાર ચંદાને ફસાવવા વંદનલાલ કાવતરું કરે છે, પણ તેમાં પોતેજ ફસાય છે અને પરિણામે કંટાળી જઈ પવિત્ર જીવન ગાળવાને પ્રતિજ્ઞાબદ્ધ થાય છે. નંદન પિતાની મતિ શુદ્ધ કરાવા તેને યોગીશ્વરીનાં દર્શને લઈ જાય છે.

પ્ર. ૭—જોધપુરમાં ભવ્ય રાજ દરબાર.

ચંદ્રસિંહને મારી, અજીતસીંહને રાજ્યારોહણ, લોખંડી પેટીનું વિવરણ, દુર્ગાદાસે પોતાને પ્રાપ્ત થતી અખુટ દોલતનું પોતાના નવા રાજાને કરેલું સમર્પણ, યોગીશ્વરીના પૂર્વ પરિચય, તેણીના આદેશથી સમર-સરલાના હસ્તમેળાપ અને સમ્રાટ આલમગીરના હસ્તથી અજીતસીંહને તાજ પહેનાવવાની પવિત્ર ક્રિયા સાથે “સ્વામી ભકત સામન્ત” ની સાત્વિક ભકિત રૂપી દૈવી શક્તિથી પ્રલયકાલીન પીડાઓ ભોગવતી મરૂ ભૂમિને અનુપમ સ્વર્ગીય આનંદ સમર્પવા સાથે અમારા “સ્વામી ભકત સામન્ત” નું જીવન કર્તવ્ય અને અમારો આ નાટ્ય પ્રયોગ ઉભય એકી સાથે સ્વયંભૂતી દ્વાથી સમાપ્ત થાય છે.

ૐ શ્રી શાન્તિ: શાન્તિ: શાન્તિ.

॥ ॐ श्री हरि ॥

स्वामी भक्त सामन्त नाटकनां गायनो.

अंक १ सो.

भंगलायरणु—

१

वंदु विश्वराम

शरणु ग्रहुं शुभ शान्ति आप

ध्रुव धर धरणी धरा

वंदु०

विमल मति गति प्रमल कृति हे,

विजय कार्य करवा

वंदु०

બાળાઓ—

૨

જપે સ્વામી પુરા પ્યારે,
 સુભાગી તે તરે તારે;
 ખલિદારી એવા જન અવનિમાં અવતરે.
 સ્વામી મકિત છે સારી સુખકારી સંસારે;
 કોમલ દુસુમ ક્યારી,
 જેવી વીર્યશ ક્યારી;
 વીરજન જગત ઉદારે. ઉગારે, સુધારે જપે૦

સાહામયા—

૩

પતિ ના શનન થાય
 સુત શે કળી સ્વામીની રિશ્તિ
 વિષમ અતિ થાય પતિ૦
 નિદરો વિપત્તિ પતિ પુત્ર ઉપરથી
 વિનયુ વિબુલ કરો સ્હાય પતિ૦

સરસા—

૪

યૌવનના રંગે રંગતાં આ નેન
 અંગે અનંગનું ઘેન યૌવન૦
 કળી દુસુમની ખીલી ગુલાબી
 અલી સતાવે દિન રેન યૌવન૦

મીઠી મુરતીએ દીઠી દિવાની

યહ છું ન આવે મન ચેન

બૌવન૦

સરલા અને સખીઓ— ૫

સખી વર્ગ—શરમથી શીદ સુકાઈ મરે?

શાણી સરલા રોષ કરે કાં?

પદ્મારતાં પ્રિયતમ પ્રીતિના પઠ પુરા પઢજે

શરમથી૦

સરલા—વૃથા વેણુ શાં વઢો વેવણી વળી વળી વાહ કરે

સખી—અનંગ તહારા અંગ અંગમાં જળરો જંગ કરે

શરમથી૦

સરલા—શીદ ખીજવો ના લજવાઓ જાઓ જાઓ ઝટ રે

સખી—મનમથ સાથે મળવા માટે ચાલો ચટપટ રે

શરમથી૦

૬

સમરસિંહ અને સરલા—

સરલા—પ્રાણ સુંદરનર મુહલર વર પામી

સ્નેહ સરવર છો સ્વામી

પ્રાણ૦

સમર—ન્યારી પ્રેમક્યારી સ્નેહુવારિ સીંચવળે ન્યારી

પ્રાણ૦

સરલા—સુકેમળ ક્યારી સીંચીવારિ સુખદ રાખુ' મારી

સમર—ખ્યારી મહારી થયો અતિ આભારી

સરલા—આભારી વિચારી ઉદ્ધારી સંભારી નારી તમારી આ;
લેનેજી સુંદીર સ્વામી પ્રાણ૦

નંદા—

૭

આજે આનંદનો પ્રસંગ રંગ અંગમાં

ભુલીછું ડુલીછું કુલીછું એક તાનમાં આજે૦

ભાન ભુલી મોહે ડુલી છળીલા

આવો તલપુ' છું હું પ્રિતમ પ્રાણ

આવો કન્હાઈ છુપાઈ રહ્યા શું ?

પૂણું પ્રીતિ પળું પ્રીતમ પ્રાણ

આવે અલખેલો તો લાવે લાખેણી દહાણ આજે૦

નંદા નંદન—

૮

નંદા—શ્યામળા સંગમાં સુ રંગમાં

સદા બુલીયે રે (૩) રતિ રંગમાં

નંદન—અંગના અંગમાં ઉમંગમાં રે

રહુ રંગથી રે (૩) પ્રિયા સંગમાં

વિવાહ રૂપાળા, થાશે તો બાળા ?

નંદા—રમણુ' રસીક રસ રંગમાં રે

સદા૦

નંદન—પરણી ખ્યારી, પ્રીતિ વધારી

નંદા—ફરશું થઈ મરત મદન જંગમાં રે સદા૦

વારાંગનાઓ— ૯

ઓ આલીઓ, આવો, ગાવો ધુમ મચાવો
આલમગીર વધાવો

વધાવો આલી આવો, શાહી ગુણ ગાવો
બલિહારી વારી ધારી ખ્યારી વારિ વરસાવો ઓ૦

તખત તાજે શાન્તિ રાજે જીવો બહુ સમ્રાટ
શહેનશાહી શાન્તિદાઈ જગ છવાઈ
રહો કાયમ શિરતાજ ઓ૦

આ પ્રસંગે સૌ સંગે ઉમંગે ગુણ ગાવો
વિજય જય થાઓ ઓ૦

દુર્ગાવતિ— ૧૦

મહારા જીવન તારા, જીગર ખ્યારા બાલુડા
મહારૂં બાળ સુકોમળ દીલબર દીલારામ
ભાળું મનહર મુદ્દલર મીઠું મીઠું મુખડું મહારા૦

ખ્યારૂં જીલ જીલ મંજીલ ગુલ સુધાનું ધામ
ન્યાળું રંજલરી ઉમંગ અંગ તુજ ઉજળું—મહારા૦

દુર્ગારતિ દુર્ગાદાસ અમરસિંહ—

આજ રાજ કાજ કરશું તન મન ધનથી ભારી
નેક ટેક નિશ્ચય એ સ્વામી ભક્તિ ભારી આજ
અસી આ કરમાં ભારી, દેશું અરિ વિદારી
વપ્રાદારી ખ્યારી અમરી વીર ખુમારી ન્યારી આજ

દુર્ગાદાસ—આત્મજ આ તૈયાર છે આજુધારક આજ
માત તાત માલીકની સેવા કરવા કાજ—આજ

ચંદા ચંદન—

૧૨

ચંદા—પ્રાણુ ખ્યારા પધારો રસબેલા રંગમાં
રસબેલા રંગમાં, પ્રિતીના પ્રસંગમાં પ્રાણુ

ચંદન—હાલી વિલાલી બકી તુ વૃક્ષે વળગી વેલ; વાહવા

ચંદા—વાહ રસીલા છેલ છગીલા રંગત રસમય રેલ—પ્રાણુ

ચંદા—ચંદન—વંદન—

૧૩

ચંદા—મહારા વાલમ કહોને હવે ક્યારે મળશું ?

હવે ક્યારે મળશું, પ્રિતપાન કરશું ?

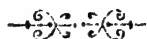
વંદન—ખ્યારી ચંદાના વર બની પરવરશું મહારા

ચંદન—પ્રેમ આપણે આપણને જલદીથી મેળવશે

વંદન—વંદન બંદા વેગેથી ધર તારૂં રે ભેળવશે

ચંદા—એ બણી પિછાણી રે વાલમને વેગે,

વધવી લમ્પશ હું મહાશાળ

અંક બીજો.

દુર્ગાવનિ—

૧૪

પ્રભુ ક્યાં શોધું હું ભર્યાર

સ્વામી વીણુ સુનો સૌ સંસાર

પ્રભુ

બાળકને લમ્પ ગયો અભાગી

ગયાં સર્વકે મુજને ત્યાગી

હવે મળે ક્યાં ભાળ ?

સ્વયંભુ રહાય કરે તત્કાળ

પ્રભુ

દુર્ગાવનિ સમરસીહ— ૧૫

દુર્ગાવાત—ચાલો બંધુ ચાલો સ્વામીનું સંકટ ક્યારે કપાશેરે

ગૌરવ ક્યારે ગણાશે ક્ષત્રિય

ચાલો

મળે બ્રાત ક્યારે મમ વલ્લભ ક્યાં શોધીશું
જ'ગલ ધનમાં?

સમર—શાન્તિ ધરતાં, બ્રાન્તિ હરતાં
દુઃખદ પંથ દુર થાશે રે યાલો.

ધરે માત મમ ધીર હૃદયમાં રહાય શ્રીહરિ થાશે ક્ષણમાં
સાથે કરશું, શોધી વળશું
સર્વ કાર્ય સરી જાશે રે યાલો.

દુર્ગાદાસ— ૧૬

ક્યારે સફળ થાયે આશા રે પ્રભુ.

સ્વામી ભક્તિની ભવ્ય પ્રતિજ્ઞા.

કરે પૂર્ણ જગત્રાતા રે પ્રભુ.

શક્તિ સમર્પિ સહાયક થાઓ.

હરે કષ્ટ ભૂમાતા રે પ્રભુ.

સરલા— ૧૭

માતા કર મહેર લગાર આ અન્યાય તો થાયે
કન્યાથી કશું નવ કહેવાયે, દીકરી દોરે ત્યાં દોરાયે

માતા.

જ્યાં દીકરી બહુ દુઃખણી થાયે
 તે ઘર નકં સમાન ગણાયે—સુખ જાયે દુખ થાયે
 દીન બંધુથી તે ઠંડાયે માતા૦

નંદા—

૧૮

લટકે, ચટકે, બની કામણુગારી નારી સવેને માફ
 નયનનો માર

નોતમ નખરા કરનાર

હું મોહક મનહર મહમાતી મલકાતી છું ગુલનાર
 લટકે૦

નેનકટારી મારીને બારી, નરને કરું લાચાર
 સખીઓ—શાણી રંગીલી છેલ્લે છળીલી જોજો ન ખાતી હાર

નંદા—છે મહારી, મનહારી, ગતિ ન્યારી

જોઈ બાન ભુલે, પડી મોહ બુલે, રૂપ રંગે બુલે

સખીઓ—કદી તું ન ભુલે—“ના, ના”— લટકે૦

ચંદન ચંદાનું— ૧૯

ચંદા—ઠગ રૂપ ધરી ઠગનારા, આજ રૂઠયા બધા
 દીન તહારા

ચંદન—પ્રાણ પ્યારો તહારો છું હું પ્યારી

ચંદા—હઉં હતારી તહારી ખુમારી; પરનારીથી ખ્યાર ?

ચંદન—ખ્યારી મારો ન માર

ચંદા—ઠાર માફ ગમાર તને; વોય વોય ઠગ૦

ચંદન—હાય નરી નઠારી અકારી, નથી એકે
ઉગરવાની ખારી

ચંદા—વ્યભિચારે ન સાર ! કફ પુરો ખુવાર
માફ જીતિથી માર તને વોય વોય ઠગ૦

માફડી પ્રજા અને દુર્ગાદાસ—

પ્રજા—ધન્ય ધન્ય છે દુર્ગાદાસ આશ છે તહારી એક બળવીર
કર્મવીર તે મફ ભુમિનું જાતું રાખ્યું નીર,
મુક્તિ કરજીત મારવાડની સત્ય સિધુ માફવીર
ધન્ય૦

દુર્ગા—જાઓ, સિધવો સુખે બાંધવો ધરી હૃદયમાં ધીર
શ્રીવર કરશે સહાય સર્વેને શાંતે રાખો શીર-ધન્ય.

દુર્ગાદાસ—મતૃ ભક્તિ પિતૃ ભક્તિ સત્ય સુખદાઈ
રાજ્ય ભક્ત ભૂમી ભક્ત ધન્ય જગતમાંહી માતૃ૦

ધર્મ કાજ છેડી લાજ થાય દેહ ત્યાગી,
 જાય સ્વામી લક્ષ્મી એક સ્વર્ગમાં સુભાગી માતૃ-
 માતૃ રૂણ કાજ કરું પૂર્ણ પ્રેમ ધારી
 ગીરામાં ગજાવું એક સ્વામી લક્ષ્મી સારી મતૃ-

વંદન ચંદન ચંદા— ૨૨

વંદન—સોગન લઉં નંદા ચંદના સોગન લઉં

નંદા ચંદા—સોગન અમારા કેવાં ગણીને ?

વંદન—તમને વહુ દીકરી માનીને, સોગન ખોટા

લઉં જાણીને સોગન૦

નંદન નંદા ચંદા—મતિ પિતાની હવે સુધરશે

વંદન—વંદન નંદાને મળી જશે, સોગન લીધેના

ટળી જશે સોગન૦

ચંદ્રિકા—

૨૩

લાગે છે કેવી લાલની લટકળી છબી,

ખતિહારી ખ્યારા એ વાડું હું ઘસી ઘસી

હૃદયેથી તારી મૂરતી જતી નથી ખસી લાગે છે૦

દેખું છું દુર્ગાદાસની છબી મન વસી

સુરત દીલારામની દીત રહી ઠસી,

આવોને આવો અલિંગુ હું હસી હસી

લાગે છે.

સરલા અને દુર્ગાવતિ— ૨૪

આવોને કરો પ્રભુ બહારે

આ હૈયું કપાય, સ્વામીની બુદ્ધિ

સતિઓથી ન અહેવાયે

આ.

સતિને છાજે પતિની પુનીત પ્રિતી

કૃષ્ણ કૃપાળુ કર સંકટે રહાય

આ.

સમર સારલા— ૨૫

સારલા—મળ્યા મોહન જીવન આધાર, અચાનક આજ

સુખ ભંડાર

સમર—ખરી તું નાર ખુશીદાર, એવી દીલદાર

જીગરના તાર

સરલા—કર્યા ડંકા રૂતુ રાજે, કદી કન્તાર આ ગાજે

સમર—પ્રિયુના પ્રેમને કાજે વિરહ સાજે પ્રિયા લાજે

મળ્યા.

સરલા—બનાવી બહાવરી આજે મદન મહારાજના રાજે

સમર—છખીલીની છખી છાજે, સલુણી રનેહના સાજે

મળ્યા.

કુર્માદાસ

૨૬

વીર નર હોય તે તો વિપત્તિથી ન કદી ડરે છે
 વિકટ વેરાનને વળી જેલ તે મન મહેલ ગણે છે
 નેક ટેકમાં જે સ્વાર્થ પરાયણ થાય
 વરે વિજય નહિ તે વળી, પડે પાછા, ખાજી
 હારી જાય

કીર્તિ ગુમાવ્યાથી મરવું લલું છે
 વીર જીવન અતિ ઉજળું છે.

૨૭

નંદા--પ્રિત પ્યાલી પીયો મતવાલી પ્રિયાના હાથની
 નંદન--પ્યાલી ંહાલી ગુલલાલી, પીતાં પ્રગટે છે લાલી
 હૃદયના ંહાલની પ્રિત.
 નંદા--આવો પ્યારા આવો, રંગત લહાવો, રંગ જમાવો
 નંદન--પ્રિતપાન ઠરું, રસવાન ઠરું
 નંદા--પિયુ પરમ સુખદ છો શ્યામ
 જપું નિત્ય નામ, જીવન આરામ પ્રિત.

૨૮

અજીતસીંહ, દીલીપસીંહ અને બાળમંડળ—
 દોઠો છોડી મુસ્તી, રમીએ હડા ગેડીની કુસ્તી

અજીત—રમું રમાડું ક્ષત્રી બાપો દંડો દાવ હું ધારી

સર્વ—આવોજ આવોજ રમીએ વીર રમત આ સારી
સરખે સરખા બાળ આપણે રમવા રંગ ધણેરો
આ ફે કેટો ફેડો ફેડીને વીર બહાદુરો ઘેરો—આવે ૦
ફેડો ફેડો ફેડો ફેડતાં ઝડપ હથેમાં ઝાલો
ચડપ ચુકાવો દાવ ચોટથી ચાલો ચતુર ચાલો—આવે ૦

કાફી. ૨૯

સરલા, નંદા—

ખણી નેણ મીઠાં હાણે મારેતી

હીની કારણ વણજે સીકાયતી

બુદ્ધ જોડે વીધાસીં ઓડે

છોડે છપરતે માંકી મરડે

ખણી ૦

તોજે હુસ્નજે દીદાર કીયાસી

હોંસ અકલમેં દમ વીયાસી

ખણી ૦

આશક તોસેં એક ખાત કીયોસી.

ભાઈ બેદુન બાયાંતી.

ખણી ૦

૩૦

નંદન-નંદા-ચંદા-ચંદન-ચંદન—

ચારે—બૂલી જતા નહિ— ના-ના-ના-ના.

સાધુ બની ભેખ લેખવતા -હિં

બુલી ૦

વંદન—ઇશ્ક નહિં કરવાની હું આજે બાધા રાખું

આરે--સુખે કરજો ભક્તિ કરજો

મેક્ષ મળે અંતે જેથી

ભુલ્લી૦

વંદન—મલીર મધાપીર કયામારી કે દરિયે

જઈ માળા જપશું

ભુલ્લી૦

૩૧

સર્વ પાત્ર--જય જહુનાથ, રઘુનાથ, જગતાત પ્રભુ

તારણ તરણ, ધ્રુવ ધાણુ ધરણુ વિભુ

ભારત સ્વાર્થ તાત

કરો પૂર્ણ કૃપાનાથ

અજર અમર હર

અટલ અચલ નાપ

જય૦

શ્રી હરિ ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ

સંસારનું કલ્પવૃક્ષ.

મનુષ્યોના મનોરથો કલ્પવૃક્ષ પુરા કરે છે, તેમ રોગી ભોકાના ભરોગી થવાના મનોરથો અમારી :—

આતંકનિગ્રહ ગોળીઓ.

—યા પુરા થાય છે. આ વાત આજ ૩૬ વરસ થયાં પુરવાર થઈ ચુકી છે. લાખો દરદીઓની આશિષ મેળવનારી અને દુનિયાના સઘળા ભાગોમાં ફેલાયેલી આ ગોળીઓ બગડેલા લોહીને સુધારે છે, દસ્તની અટકાયતને દુર કરે છે જરૂરમાં કે પેસાળમાં થતા વીર્યપાતને અટકાવે છે, વંધ્યત્વ દોષને દુર કરે છે, સ્ત્રીઓની ઝગ્ગુ સંબંધી તથા ગર્ભાશય સંબંધી ફરિયાદો મટાડે છે, અને કોષપણુ જાતની નબળાઈને તદ્દન મટાડી તંદુરસ્તી, તાકાત અને લાંબી જીંદગી આપે છે.

કિંમત ગોળી ૩૨ની ૭ળી ૧ના રૂપિયો ૧

ચાર ૭ળી એકસામટી ખરીદનારને રાજ રવિવર્માની છેલ્લી અને ઉંચી કારીગીરીના નમુના રૂપ “શ્રીકૃષ્ણ વિદી” અગર “મોહિની” પિકચર ભેટ.

વધારે વિગત જાણવા માટે પ્રાઇસલીસ્ટ મંગાવો અગર અમારૂં કામશાસ્ત્ર ન વાંચ્યું હોય તો તે મંગાવો.

અન્ય ઓફિસ,
બંદર રોડ, ૩૨૨,
સ્વમીનારાયણના
મંદિર પાસે,
કરાંચી-સિંધ.

વૈદ્યશાસ્ત્રી મણિશંકર જાવિંદજી

માલેક-આતંકનિગ્રહ ઔષધોત્પાદક,

જામનગર-કાઠિયાવાડ.

જાહેર ખાસર.

અમારી કંપનીનાં નીચલાં નાટકનાં ગાયનોની એ પડીઆ
જ્યાં અમારો મુકામ હશે ત્યાંથી નીચલી કીમતે રોકડેથી
મંગાવ્યાથી મોકલવામાં આવશે

ચોપડીનું નામ

કીમત.

ખીલમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ	૨—૦
શ્રી ભક્તિ વિજય	૦—૨—૦
સુરેખ હરણ	૦—૨—૦
નાગર ભક્ત	૦—૨—૦
નલિમ માણેક	૦—૨—૦
મનહર-મેના	૦—૨—૦
યોગ કન્યા	૦—૨—૦
મહાશ્વેતા-કાદમ્બરી	૦—૨—૦
જાહેર શમશીર	૦—૨—૦
શ્રી જયમતી	૦—૨—૦
માતૃ પીતૃ ભક્ત પુંડરીક	૦—૨—૦
કર્વશી પુરરા	૦—૨—૦
હાથલ પદમણી	૦—૨—૦
જસલ તોરલ	૦—૨—૦
ખાનુજ ખાદશાહ	૦—૨—૦
ચંદ્ર પ્રભા	૦—૨—૦
પ્રવીણ સાગર	૦—૨—૦
કનક-કેકરી	૦—૨—૦
યોજનગંધા યાને બીજમ પ્રતિજ્ઞા	૦—૨—૦
ભક્ત પીપાણ	૦—૨—૦

માલીક-વી. એચ. મનીપુરીઆ એન્ડ કો.

શ્રી વીજય નાટક સમાજ.

